

A REFORMÁCIÓ JEGYÉBEN CÍMŰ ROVAT INDULÁSA

HORVÁTH ORSOLYA, PECSUK OTTÓ, S. SZABÓ PÉTER

A jelenlegi, 2016/4. számunkban, amelyet most, 2017 elején, tehát már a jubileum évében adunk közre, új rovatot indítunk, melynek a reformáció kezdete 500 éves évfordulójára való tekintettel *A reformáció jegyében* címet adtuk, és amelyre már előző számunkban is utaltunk. Úgy gondoljuk, hogy az említett évforduló rányomja bélyegét az egész esztendőre és szép számmal érkeznek majd tanulmányok, interjúk, konferencia beszámolók, híradások, melyek az ide kapcsolódó tartalmakat taglalják. Hiszen az a folyamat, ami 1517. október 31-én elindult igen jelentős a kereszténység fejlődése történetében is, mert a három nagy irányzat, a katolicizmus, az ortodoxia és a protestantizmus közül az időben harmadik irányzat születéséről van szó.

A rovat címét Horváth János irodalomtörténész azonos című – *A reformáció jegyében* – könyve ihlette, amely *A Mohács utáni fél évszázad magyar irodalomtörténete* alcímet viseli. Annak ellenére, hogy irodalomtörténet – írás a könyv műfaja, igen lényeglátó, általános érvényű megállapításai vannak a reformációnak a vizsgált korban játszott szerepéről. Két megállapítást idéznénk ennek illusztrálására: „Szent István óta most szűnt meg először igazán a vallásbeli egység, az irodalmi műveltségnek ez eladdig köz-fundamentuma, s a fokozódó felekezés a műveltség forrásait és színezetét is sokszor ellentétesen különfélesítette. Maguk a felekezetek közti súrlódások hozták létre a század irodalmának egy jelentékeny részét.”¹ És a másik lényegre törő megállapítás: „A vallásnak a humanizmus és a középkorvégi visszaélések folytán válságba jutott eszmei vezérszerepét a reformáció – új egyházakban s megváltozott dogmatikával – helyreállította, s ezzel a vallás uralmát a műveltség (és irodalom) világában évszázadokkal meghosszabbította, új szervezkedésre ösztönözve a katolicizmust is.”² Persze a szerzőnek több más megállapítása is van, melyek további fontos hatásokat mutatnak be a kor vallási és kulturális folyamataiból. Remélhetőleg az új rovatunkban megjelenő további írások is hozzájárulnak majd a reformációról, annak hatásairól alkotott kép további árnyalásához.

¹ HORVÁTH János: *A reformáció jegyében*, Budapest, Gondolat, 1957. 5.

² HORVÁTH: i. m. 20.

E számunkban két interjút közlünk ebben a rovatban, azzal a szándékkal, hogy a bennük megfogalmazottak ösztönzőleg hassanak további gondolatok, gondolatmenetek elindítására. Az elsőben Bogárdi Szabó István, a Magyarországi Református Egyház Dunamelléki Református Egyházkerületének püspöke, a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkészi elnöke mondja el azokat a gondolatait, amelyeket az ötszáz éves évforduló kezdetén szükségesnek tart. A reformáció lényegét abban látja – sok fontos egyéb tartalom mellett –, hogy „a reformáció az Isten-ügyet egészen konkrétan, elevenen, az ember egzisztenciális valóságához vitte közel.” A hazai viszonyokra utalva kiemeli a reformáció megjelenésének körülményeit, mikor „teljes bizonytalanságban élt az ország, ide-oda hanyódott, a protestáns prédikátorok meg járták a nádasokat, összeszedték a szétszóródottakat, iskolákat alapítottak, próbálták az országot kihúzni a gödörből.” A másik interjú a több mint kilencven éves Nemeshegyi Péter SJ atyával készült, aki élete jelentős részét Japánban, missziós munkával töltötte. További gondolkodásra készítenek azok a meglátások, amelyeket tapasztalataira építve, igazi missziós lelkülettel mond: „a keresztyén evangéliumot nem üres térben hirdetjük, hanem olyan embereket szólítunk meg, akiket Isten teremtett és szeret, és akikben a mindig működő Szentlélek már működik [...] Nem csak a hithirdetőben ragyog a világosság, hanem fények vannak itt is, meg ott is, mindenfelé. A hithirdetőnek az a feladata, amit Jézus mondott: »egybegyűjteni az Isten szétszóródott gyermekeit«. (Jn 11,52)”

Forrás rovatunkban Németh György professzor tanulmánya az ókori Róma világába visz el bennünket, és két korabeli graffiti értelmezésmódjainak elemzésével bemutatja azt a vallási szinkretizmussal jellemezhető szellemi környezetet, atmoszférát, mely ezt a kort, a keresztyénység „érkezésének” körülményeit jellemezte.

Míg a *Forrás* rovat az ókorba, a *Disputa* rovat a középkorba, a középkor Szentháromsággal, és a Szentlélek származásával kapcsolatos vitáinak világába vezeti el olvasóinkat. Adamik Tamás professzor tanulmánya egy középkori szerző, Fleuryi Abbo munkáit taglalva mutatja be, hogy a szerző a hét szabad művészet, a trivium és a quadrivium tárgyait összhangban látva hogyan érvel álláspontja mellett a fontos teológiai kérdésekben.

A *Tudományunk története és műhelyei* rovat sajátos műfajból, a kézikönyvek műhelyeiből ad ízelítőt. Korábbi számainkban már beszámoltunk a *Lélekciklopédia* című nagy formátumú kézikönyv jellemzőiről. Most arról adhatunk hírt, hogy két kézikönyv: egy vallástudományi (*Magyar Vallástudományi Lexikon*) és egy politikatudományi (*Magyar Politikatudományi Enciklopédia*) is készül, amelyek természetesen sok vallásokkal és egyházakkal kapcsolatos címsót tartalmaznak. A kézikönyveknek az a jellemzőjük, hogy címszavaikat a szakterület legjobb tudósai írják, sűrítetten, tömören összegezve a fogalom értelmezéséhez szükséges tartalmakat. Mindenképpen az adott kor egyfajta csúcsteljesítményét kell tükröznük. Reméljük, lesz módunk közölni belőlük és olvasóinkat is tájékoztatni erről

a nagyon fontos műhelymunkáról. Most egyelőre egy címszót közlünk, a Mezei Balázs, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora által írt *Vallás* címszót a készülő kézikönyvek anyagából, amely önmagában is nagyon figyelemreméltó, jelentős részlet.

Hírek és Recenziók rovataink, mint eddig, ezután is egyre szélesebb körre kiterjedően kísérelnek meg beszámolni a vallástudomány témájába tartozó eseményekről és tájékoztatnak a tudományág könyvtermésének válogatott darabjairól.

Végezetül: szokatlannak tűnhet, hogy ezt a rövid bevezetőt hárman jegyezzük, a főszerkesztő mellett Horváth Orsolya, főszerkesztő helyettes, a KRE Bölcsészettudományi Kar oktatója és Pecsuk Ottó, rovatvezető, a KRE Hittudományi Kar oktatója. Ennek oka nem az, hogy három ember alkotóereje kellett volna e pár bekezdés megfogalmazásához. Hanem azt szeretnénk, ha a nevek és a Karok mintegy hívó szókként működnének, sok színvonalas írást hoznának új rovatunk tartalmába, ezzel is hozzásegítve bennünket a fél évezredes évforduló méltó megünnepléséhez.

A REFORMÁCIÓ JEGYÉBEN
